

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	น
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา	3
1.3 สมมติฐานในการศึกษา	3
1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา	4
1.5 ขอบเขตการศึกษา	5
1.6 แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา	9
1.7 ทบทวนวรรณกรรม	27
1.8 กรอบแนวคิดในการศึกษา	35
1.9 ระเบียบวิธีวิจัย	36
บทที่ 2 สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา	43
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	43
2.2 ประวัติความเป็นมา	44
2.3 ลักษณะทางกายภาพ	46
2.4 ลักษณะทางประชากร	51
2.5 ระบบถนน	57
2.6 โครงการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง	64
2.7 การทำการเกษตรในพื้นที่ศึกษา	69
2.8 สรุป	75

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ระบบเกษตรและรูปแบบการใช้ที่ดิน	77
3.1 ระบบเกษตร	77
3.2 การใช้ที่ดินแบบชนบท	79
3.3 การใช้ที่ดินแบบเมือง	86
3.4 ทิศทางการขยายตัวของเมือง	92
3.5 การขยายตัวของการใช้ที่ดินแบบเมือง	95
3.6 สรุป	112
บทที่ 4 การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินทางการเกษตร	114
4.1 การเปลี่ยนแปลงระบบเกษตร	114
4.2 การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินทางการเกษตร	114
4.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินทางการเกษตร	128
4.4 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินทางการเกษตร	144
4.5 ผลกระทบจากการขยายตัวของเมือง	145
4.6 สรุป	147
บทที่ 5 การปรับตัวของเกษตรกร	149
5.1 ปัญหาและอุปสรรคในการทำการเกษตร	149
5.2 ยุทธศาสตร์และวิธีการปรับตัวของเกษตรกร	155
5.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำการเกษตร	176
5.4 ทิศนคติของเกษตรกร	177
5.5 เงื่อนไขในการดำรงอยู่ของพื้นที่เกษตร	179
5.6 แนวโน้มการใช้ที่ดินทางการเกษตร	188
5.7 สรุป	190

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา	192
6.1 สรุปผลการศึกษา	192
6.2 การพิสูจน์สมมติฐาน	196
6.3 อภิปรายผลการศึกษา	197
6.4 ข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรคของการศึกษา	201
6.5 ข้อเสนอแนะ	201
บรรณานุกรม	204
ภาคผนวก	214
ภาคผนวก ก ลักษณะกลุ่มชุดดิน	215
ภาคผนวก ข วิธีการและขั้นตอนในการทำการเกษตร	217
ภาคผนวก ค การกำหนดประเภทการใช้ที่ดิน	222
ภาคผนวก ง ความสัมพันธ์ระหว่างระยะทางกับการใช้ที่ดิน	224
ภาคผนวก จ ราคาประเมินที่ดิน	229
ภาคผนวก ฉ แบบสอบถามเกษตรกร	235
ประวัติผู้เขียน	247

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า	
2.1	ลักษณะกลุ่มชุดดินในอำเภอบางบัวทอง	49
2.2	จำนวนประชากรและจำนวนบ้าน ในอำเภอบางบัวทองระหว่างพ.ศ. 2536-2554	52
2.3	การเปลี่ยนแปลงประชากรในอำเภอบางบัวทองระหว่างพ.ศ. 2536-2554	56
2.4	ลำดับการสร้างถนนสายหลักในอำเภอบางบัวทอง	58
2.5	การใช้ที่ดินบริเวณอำเภอบางบัวทองตามประกาศผังเมืองรวม จังหวัดนนทบุรี พ.ศ. 2548	67
2.6	การประกอบอาชีพทางการเกษตรของประชากรแต่ละกลุ่ม	70
2.7	เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง	70
2.8	คุณลักษณะของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง	72
2.9	การถือครองที่ดินทางการเกษตร	73
2.10	ขนาดแปลงที่ดินทางการเกษตร	74
2.11	การรับรู้ข่าวสารทางการเกษตร	75
3.1	ระบบเกษตรในอำเภอบางบัวทอง	79
3.2	การใช้ที่ดินในอำเภอบางบัวทองพ.ศ. 2534 พ.ศ. 2545 และพ.ศ. 2554	80
3.3	สัดส่วนการลดลงของพื้นที่เกษตรในช่วงพ.ศ. 2534-2554	85
3.4	ประเภทการใช้ที่ดินแบบเมืองพ.ศ. 2534 พ.ศ. 2545 และพ.ศ. 2554	87
3.5	สัดส่วนการเพิ่มขึ้นของการใช้ที่ดินแบบเมืองระหว่างพ.ศ. 2534-2554	90
3.6	ข้อมูลการขออนุญาตจัดสรรที่ดินในอำเภอบางบัวทองระหว่างพ.ศ. 2536-2545	102
3.7	ข้อมูลการขออนุญาตจัดสรรที่ดินในอำเภอบางบัวทองระหว่างพ.ศ. 2546-2554	103
4.1	สัดส่วนการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินทางการเกษตรระหว่างพ.ศ. 2534-2545 และพ.ศ. 2546-2554	115
4.2	ราคาประเมินที่ดินอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี พ.ศ. 2547-2558	135
4.3	สัดส่วนการใช้ที่ดินในเขตชนบทและเกษตรกรรมตามข้อกำหนดของผังเมืองรวม	137
4.4	สัดส่วนการใช้ที่ดินแต่ละประเภทในเขตชนบทและเกษตรกรรม	139
4.5	การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินทางการเกษตรในเขตชนบทและเกษตรกรรม	142

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
4.6	การเปลี่ยนแปลงที่ดินทางการเกษตรเป็นที่ดินแบบเมืองในเขตชนบทและเกษตรกรรม	143
4.7	การสูญเสียที่ดินทางการเกษตรในช่วงพ.ศ. 2534-2545 และพ.ศ. 2545-2554	146
5.1	ปัญหาในการทำการเกษตร	150
5.2	ค่าใช้จ่ายในการทำนาและการทำสวนฝักก่อนพ.ศ. 2548 และพ.ศ. 2548-2554	151
5.3	ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นในการทำการเกษตรในพื้นที่อำเภอบางบัวทอง	151
5.4	ปริมาณผลผลิตทางการเกษตร	153
5.5	ราคาผลผลิตทางการเกษตรในแต่ละช่วงเวลา	154
5.6	ค่าจ้างแรงงานในการทำนาและทำสวนฝักในอำเภอบางบัวทอง	155
5.7	ค่าเช่าที่ดินสวนฝักในอำเภอบางบัวทองในแต่ละช่วงเวลา	155
5.8	ยุทธศาสตร์และวิธีการปรับตัวของชาวนา	156
5.9	ระยะเวลาในการทำนาในแต่ละรอบการผลิต	157
5.10	พันธุ์ข้าวที่ชาวนาใช้ทำการเพาะปลูก	158
5.11	ระยะเวลาและจำนวนครั้งในการใช้ปุ๋ยและสารเคมีในการทำนาคู่รอบ	159
5.12	ลักษณะการใช้แรงงานและระยะเวลาในการทำนาแต่ละขั้นตอน	161
5.13	อัตราค่าจ้างแรงงานในการทำนา	163
5.14	ราคาที่ดินต่อไร่ที่ชาวนาขายได้ในช่วงพ.ศ. 2548-2553	164
5.15	ยุทธศาสตร์และวิธีการปรับตัวของชาวสวนฝัก	166
5.16	ยุทธศาสตร์และวิธีการปรับตัวของชาวสวนไม้ผล	170
5.17	วิธีการปรับตัวของเกษตรกรที่เลิกทำการเกษตรแล้ว	172
5.18	ทัศนคติของเกษตรกรต่อการทำการเกษตร	178
5.19	ทัศนคติของเกษตรกรต่อการขยายตัวของเมืองเข้ามาในอำเภอบางบัวทอง	179
5.20	รายได้จากการขายข้าวเปลือกในแต่ละช่วงเวลา	180
5.21	รายได้จากการจำหน่ายฝักกาดหอมในแต่ละช่วงเวลา	181
5.22	รายได้สุทธิจากการทำนาในแต่ละช่วงเวลา	182
5.23	รายได้สุทธิจากการทำสวนฝักกาดหอมในแต่ละช่วงเวลา	183
5.24	การตัดสินใจการใช้ที่ดินทางการเกษตรในอนาคต	189
5.25	มุมมองของเกษตรกรต่อพื้นที่ทางการเกษตรของอำเภอบางบัวทองในอนาคต	190

สารบัญภาพ

รูป		หน้า
1.1	พื้นที่ศึกษา	6
1.2	การเปลี่ยนแปลงพื้นที่เกษตรกรรม	20
1.3	ความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกรรมกับการพัฒนาเมือง	23
1.4	แบบจำลองการตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลงการทำเกษตร	28
1.5	กรอบแนวคิดในการศึกษา	37
2.1	ขอบเขตเทศบาลเมืองบางบัวทองและองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางบัวทอง	45
2.2	สภาพคลองพระพิมลและคลองลำโพในพ.ศ. 2554	47
2.3	การกระจายตัวของคลองในอำเภอบางบัวทอง	48
2.4	ลักษณะกลุ่มชุมชนในอำเภอบางบัวทอง	50
2.5	จำนวนประชากรในอำเภอบางบัวทองระหว่างพ.ศ. 2536-2554	53
2.6	จำนวนบ้านในอำเภอบางบัวทองระหว่างพ.ศ. 2536-2554	53
2.7	ตำแหน่งบ้านจัดสรรในอำเภอบางบัวทองพ.ศ. 2534 พ.ศ. 2545 และพ.ศ. 2554	54
2.8	จำนวนประชากรย้ายถิ่นเข้าและย้ายถิ่นออกระหว่างพ.ศ. 2536-2554	57
2.9	ลำดับการพัฒนาถนนสายหลักในอำเภอบางบัวทอง	59
2.10	การก่อสร้างถนนบางกรวย-ไทรน้อยฝั่งตะวันตกเพื่อขยายช่องทางจราจร	62
2.11	โครงข่ายถนนสายหลักและถนนซอยในอำเภอบางบัวทองพ.ศ. 2534 และพ.ศ. 2542	63
2.12	การก่อสร้างรถไฟฟ้าสายสีม่วงตามแนวถนนกาญจนาภิเษก	64
2.13	แนวเส้นทางและตำแหน่งสถานีรถไฟฟ้าสายสีม่วง	65
2.14	ประเภทการใช้ที่ดินในอำเภอบางบัวทองตามผังเมืองรวมจังหวัดนนทบุรี พ.ศ. 2548	68
3.1	สัดส่วนการใช้ที่ดินในอำเภอบางบัวทองพ.ศ. 2534 พ.ศ. 2545 และพ.ศ. 2554	80
3.2	สัดส่วนพื้นที่ทางการเกษตรพ.ศ. 2534 พ.ศ. 2545 และพ.ศ. 2554	81
3.3	ลักษณะแปลงที่นาในอำเภอบางบัวทอง	82
3.4	ลักษณะสวนไม้ผลและสวนผักแบบกร่องในอำเภอบางบัวทอง	82

สารบัญภาพ (ต่อ)

รูป	หน้า	
3.5	รูปแบบการใช้ที่ดินพ.ศ. 2534 พ.ศ. 2545 และพ.ศ. 2554	84
3.6	สัดส่วนการใช้ที่ดินแบบเมืองพ.ศ. 2534 พ.ศ. 2545 และพ.ศ. 2554	88
3.7	รูปแบบการใช้ที่ดินแบบเมืองพ.ศ. 2534 พ.ศ. 2545 และพ.ศ. 2554	89
3.8	พื้นที่สิ่งปลูกสร้างพ.ศ. 2534 พ.ศ. 2545 และพ.ศ. 2554	94
3.9	ลักษณะอาคารพาณิชย์บริเวณตลาดบางบัวทอง	96
3.10	คลังสินค้าบริษัท 7-Eleven และคลังสินค้าบริษัท บุญรอดบริวเวอรี่ จำกัด	98
3.11	การขยายตัวของพาณิชยกรรมในอำเภอบางบัวทอง	99
3.12	โครงการหมู่บ้านจัดสรรที่กำลังก่อสร้างในพ.ศ. 2555	100
3.13	การขยายตัวของบ้านจัดสรรในอำเภอบางบัวทอง	101
3.14	สถิติการขออนุญาตจัดสรรที่ดินในอำเภอบางบัวทองระหว่างพ.ศ. 2536-2554	104
3.15	ป้ายโฆษณาโครงการบ้านจัดสรร	106
3.16	ประเภทการขออนุญาตจัดสรรที่ดินที่มีจำนวนสูงสุด 4 อันดับ พ.ศ. 2536-2554	106
3.17	การขยายตัวของอุตสาหกรรมระหว่างพ.ศ. 2534-2554	108
3.18	ที่รอใช้ประโยชน์ที่ถูกทิ้งร้าง	109
3.19	ที่รอใช้ประโยชน์ที่ถูกปล่อยทิ้งร้างยังไม่มีมีการนำไปใช้ประโยชน์ที่ดิน	110
4.1	สัดส่วนการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินทางการเกษตรในช่วงพ.ศ. 2534-2545 และพ.ศ. 2545-2554	115
4.2	ลักษณะการเปลี่ยนแปลงสวนผักบริเวณตำบลโสนลอยในแต่ละช่วงเวลา	118
4.3	วัดเล่งเน่ยยี่ 2 และสวนผักที่อยู่บริเวณด้านหลังวัด	120
4.4	แปลงสวนผักริมถนนบางกรวย-ไทรน้อยที่เปลี่ยนเป็นที่ดินจัดสรรในพ.ศ. 2554	121
4.5	ลักษณะการเปลี่ยนแปลงสวนไม้ผลบริเวณตำบลบางรักใหญ่ในแต่ละช่วงเวลา	122
4.6	ลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่นาบริเวณตำบลลำโพในแต่ละช่วงเวลา	124
4.7	ลักษณะนาไร่ร้าง	125
4.8	ที่จัดสรรแบ่งขายรายแปลงเพื่อทำโกดังหรือโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก	127
4.9	การขยายตัวของเมืองในพื้นที่อำเภอบางบัวทอง	131
4.10	การใช้ที่ดินประเภทบ้านจัดสรร อุตสาหกรรม และที่รอใช้ประโยชน์ในเขตชนบทและเกษตรกรรม	140

สารบัญภาพ (ต่อ)

รูป		หน้า
5.1	การขุดลอกคลองเพื่อป้องกันปัญหาน้ำท่วมในอำเภอบางบัวทอง	176
5.2	การใช้รถไถดินแทนการใช้รถไถแบบเดินตาม	184
5.3	การดำนาด้วยรถและต้นกล้าข้าวที่พร้อมใช้งาน	185
5.4	การเกี่ยวข้าวด้วยรถเกี่ยวข้าวแบบอ้อมและการนำข้าวเปลือกใส่รถบรรทุกเพื่อรอการจำหน่าย	186